

Wrocław 29.10.2024r

Stowarzyszenie WIR MASZ GŁOS

Damian Daszkowski

Arkadiusz Dudzic

Polskie Towarzystwo Psychiatryczne

Zarząd Główny

ul. Sobieskiego 9

02-957 Warszawa

Szanowni Państwo,

W imieniu Stowarzyszenia **WIR MASZ GŁOS** oraz rodziców dotkniętych problemem alienacji rodzicielskiej, zwracamy się z uprzejmą prośbą o ponowne rozważenie Państwa stanowiska w zakresie używania pojęcia „alienacja rodzicielska” oraz uwzględnienie konieczności podjęcia działań na rzecz ochrony zdrowia psychicznego dzieci i rodziców dotkniętych tym zjawiskiem. Na podstawie licznych badań oraz doniesień zarówno z literatury krajowej, jak i międzynarodowej, wskazujemy, że alienacja rodzicielska stanowi istotny problem społeczny, który wywiera długotrwały i destrukcyjny wpływ na zdrowie psychiczne oraz emocjonalne osób, które doświadczają separacji od swoich najbliższych.

I. Wpływ alienacji rodzicielskiej na dzieci i rodziców

Alienacja rodzicielska, definiowana jako proces izolacji dziecka od jednego z rodziców przez drugiego rodzica lub opiekuna, ma poważne konsekwencje dla rozwoju emocjonalnego dziecka. Obserwacje kliniczne oraz badania empiryczne, między innymi przeprowadzone przez Shera (2015) oraz Harmana i innych (2019), wskazują, że dzieci dotknięte alienacją rodzicielską wykazują objawy traumy rozwojowej, które obejmują zaburzenia lękowe, depresję, a nawet myśli samobójcze. Proces alienacji destabilizuje życie dziecka, pozbawiając go zdrowego

wzorca relacji rodzinnych, co znacząco utrudnia budowanie prawidłowych więzi społecznych i umiejętności interpersonalnych w dorosłym życiu.

W polskim kontekście kulturowym i prawnym alienacja rodzicielska pozostaje stosunkowo mało rozpoznany problem, co skutkuje brakiem skutecznych mechanizmów przeciwdziałania i wsparcia dla rodzin. Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej (art. 48 ust. 2), ograniczenie lub pozbawienie praw rodzicielskich może nastąpić jedynie w przypadkach określonych w ustawie i na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu. Jednak w przypadku alienacji rodzicielskiej mamy do czynienia z problemem nieformalnego ograniczenia kontaktu dziecka z jednym z rodziców, co nie podlega bezpośredniej jurysdykcji sądów rodzinnych, mimo że prowadzi do poważnych skutków dla zdrowia psychicznego dziecka oraz alienowanego rodzica.

II. Ograniczenia w podejmowaniu dyskusji na temat alienacji

Polskie Towarzystwo Psychiatryczne oraz inne instytucje poprzez swoje stanowiska ograniczają możliwość prowadzenia publicznej debaty na temat alienacji rodzicielskiej, co zamyka drogę do podejmowania działań na rzecz zmiany prawodawstwa oraz wprowadzania skutecznych środków ochronnych. Z przykrością zauważamy, że rodzice, którzy doświadczyli alienacji, są w praktyce pozbawieni możliwości wyrażenia swojego głosu w przestrzeni naukowej i publicznej. Tym samym zjawisko to pozostaje nierozpoznane w pełni przez ustawodawców i specjalistów zajmujących się zdrowiem psychicznym.

Brak szerszej debaty i badań nad alienacją rodzicielską skutkuje również niedostatecznym zrozumieniem jej konsekwencji, zarówno dla dzieci, jak i rodziców. Zagraniczne badania, jak te prowadzone przez Harmana i współpracowników (2019), jednoznacznie dowodzą, że problem alienacji rodzicielskiej nie jest ograniczony do określonych grup społecznych czy krajów, lecz ma charakter uniwersalny i może dotyczyć każdego, niezależnie od płci, statusu społecznego czy kulturowego. W związku z tym apelujemy o umożliwienie prowadzenia otwartej dyskusji na ten temat i wsparcie dla działań mających na celu ochronę zdrowia psychicznego i emocjonalnego dzieci oraz rodziców.

III. Prawo do kontaktu z obojgiem rodziców i jego łamanie

Pragniemy zwrócić uwagę na fakt, że zgodnie z art. 72 Konstytucji RP oraz art. 9 Konwencji o Prawach Dziecka dziecko ma prawo do kontaktu z obojgiem rodziców, także w przypadku ich rozstania. Obecnie w Polsce brak jest realnych sankcji za uniemożliwianie kontaktu z dzieckiem przez drugiego rodzica, co alienujący rodzic może wykorzystywać w sposób, który narusza dobro dziecka. Proponowane zmiany prawne, oparte na rozwiązaniach przyjętych w innych krajach, mogłyby wprowadzić mechanizmy odpowiedzialności karnej lub cywilnej dla rodziców, którzy świadomie i wielokrotnie łamią prawo dziecka do relacji z obojgiem rodziców.

W literaturze psychologicznej wskazuje się, że ograniczenie kontaktu z jednym z rodziców, szczególnie w sytuacjach konfliktów rozwodowych, prowadzi do zaburzeń emocjonalnych i poczucia dezorientacji u dziecka, które staje się ofiarą lojalnościowego konfliktu między rodzicami. Brak legislacji, która penalizowałaby takie działania, naraża dzieci na konsekwencje, które mogą wpłynąć na ich zdrowie psychiczne, a także zdolność do budowania trwałych relacji w przyszłości.

IV. Prośba o wsparcie w zakresie ochrony praw dzieci i rodziców

Apelujemy do Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego o wsparcie naszych starań mających na celu wprowadzenie skutecznych regulacji prawnych oraz organizacyjnych, które pozwolą na przeciwdziałanie alienacji rodzicielskiej i ochronę praw dziecka do kontaktu z obojgiem rodziców. Wierzymy, że otwarta debata publiczna, wsparta przez autorytety świata naukowego, w tym Polskie Towarzystwo Psychiatryczne, pozwoli na wypracowanie modelu opieki psychologicznej i prawnej, który zaspokoi potrzeby rodzin dotkniętych alienacją oraz ochroni dobro dziecka.

Prawa rodzicielskie są jednym z podstawowych praw człowieka, chronionym przez Konstytucję oraz ustawodawstwo międzynarodowe. Niewykonanie przez instytucje publiczne działań mających na celu ochronę relacji rodzinnych stanowi naruszenie tych praw, czego efektem jest krzywda dziecka oraz alienowanego rodzica. Dlatego też prosimy o wsparcie naszych postulatów oraz umożliwienie nam włączenia naszego głosu w dyskusję publiczną, co pozwoli na lepsze zrozumienie i uregulowanie zjawiska alienacji rodzicielskiej.

V. Zjawisko alienacji w literaturze międzynarodowej i jego powiązania z problemami psychicznymi

W literaturze zagranicznej zjawisko alienacji rodzicielskiej jest przedmiotem szerokich badań, które wskazują na jej związki z problemami psychicznymi zarówno u dzieci, jak i rodziców. W badaniach Shera (2015) oraz Harmana i innych (2019) jednoznacznie wykazano, że alienacja rodzicielska prowadzi do depresji, zaburzeń osobowości, a nawet myśli samobójczych. W kontekście polskim konieczne jest zwrócenie uwagi na problem alienacji rodzicielskiej jako istotnego czynnika ryzyka dla zdrowia psychicznego dzieci i rodziców oraz uwzględnienie go w pracach naukowych i praktykach klinicznych.

Apelujemy do Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego o rozważenie podjęcia działań mających na celu popularyzację wiedzy na temat alienacji rodzicielskiej wśród specjalistów zajmujących się zdrowiem psychicznym oraz wdrożenie programów edukacyjnych, które pomogłyby rozpoznać to zjawisko i jego skutki.

Z poważaniem,
Damian Daszkowski
Arkadiusz Dudzic